

Oponentský posudek na dizertační práci

Mgr. Martina Šimona: Kontraurbanizace: rytmy, identity, domovy

Hodnocenou dizertační práci tvoří úvodní komentář v rozsahu 43 stran, seznam použité literatury a soubor čtyř příspěvků, které byly publikovány, nebo jsou k publikaci připraveny. Téma dizertační práce, která se zabývá problematikou kontraurbanizace, není v našich podmínkách příliš frekventovaným pojmem. Proto lze ocenit především uchopení neotřelého tématu a snahu se s ním vypořádat. Po přečtení předkládané dizertační práce lze říci, že se s touto výzvou autor vypořádal v celku úspěšně. Oceňuji autorovo širší pojetí problematiky a její provázání s obecnějšími socioekonomickými otázkami. Protože se jedná o tematiku terminologicky a pojmově stále neusazenou a často i protichůdně vykládanou a diskutovanou, tvoří logicky poměrně velkou část práce teoretický a pojmový diskurz. Vzhledem k metodologickým úskalím, na které autor velmi správně upozorňuje, oceňuji i jeho snahu o vytvoření transparentní a objektivní metodiky pro výzkum kontraurbanizace. Vlastní výsledky terénního výzkumu potom vhodně doplňují a rozvíjejí teoreticko-metodologickou základnu k dané problematice. Jedná se o svým způsobem originální základní výzkumný projekt, jeho výsledky jsou ale využitelné i v praxi (např. ve strategickém a územním plánování).

Autor si zvolil méně obvyklou formu dizertační práce a předložil soubor publikovaných prací k dané problematice, který opatřil úvodním komentářem. Tento způsob práce se vyznačuje vyšší obtížností. Od autora se totiž očekává vypořádání s vyššími nároky při přípravě komentáře k souboru publikací, jejichž záběr je poměrně široký.

Můžu ale konstatovat, že dizertant se s tímto úkolem vypořádal zodpovědně a úspěšně. Mgr. Martin Šimon dobře zhodnotil teoretické aspekty studované problematiky a prokázal velmi dobrou znalost a orientaci v rámci domácí a světové literatury.

V samotném úvodu první části práce byly formulovány tři hlavní výzkumné otázky, na které se potom snaží odpovědět v dalším textu. Druhá kapitola se věnuje širšímu zarámování problematiky – obecným východiskům a výběru teoretických přístupů. Jsou zde ale spíše diskutovány metodologické otázky výzkumů kontraurbanizace a některé části této kapitoly by patřily jinam. Různým pojetím kontraurbanizace a vývoji uchopení tohoto tématu se pak věnuje následující kapitola třetí. Jsou rozlišeny v zásadě tři možné přístupy k výzkumu kontraurbanizace a jednak ve vztahu k systému osídlení, dále potom vzhledem k prostorové mobilitě a nakonec pak přístupy, které lze označit jako zaměřené na lokální dimenzi. Ve čtvrté kapitole se potom autor určitým způsobem vrací k obecnějšímu zarámování kontraurbanizace a jsou zde kladeny obecnější otázky jako identita, životní styl, hodnotová orientace apod. Vlastnímu představení předkládaných článků je věnována pátá kapitola a následující šestá kapitola potom tvoří shrnutí a zabývá se výsledky výzkumu kontraurbanizace v Česku.

K vlastnímu výběru článků a jejich obsahové stránce se vyjádřili před jejich publikací samozřejmě recenzenti. Ke kompozici článků v rámci předkládané práce mám ale určité výhrady: tematicky se příliš nehodí druhý článek o integraci Rumunů v Bílé Vodě a obsahová podobnost článků Šustrová, Šimon (2012) a Šimon (2012) je dosti značná, byť jeden je publikován v češtině a druhý v angličtině. Jinak ale soubor článků tvoří poměrně kompaktní tematickou skupinu se společným teoretickým zarámováním v úvodní části. U článků ve spoluautorství je jasně uveden podíl dizertanta a souhlas spoluautora s jejich využitím pro účely dizertační práce.

Pro diskusi v rámci obhajoby dizertační práce ať už z obecného úvodu, nebo z konkrétních publikovaných článků, byly vybrány následující komentáře, podněty a dotazy. Prosím dizertanta, aby se na ně pokusil co nejúplněji odpovědět:

Mohl byste vysvětlit lépe vztah anemitní migrace a kontraurbanizace?

Na straně 17 jsou nastíněny pojmy, které se často zaměňují, nebo používají jako podobné ve vztahu ke kontraurbanizaci. Jedná se o peri-urbanizaci, de-urbanizaci, desurbanizaci, nebo gentrifikace venkova. Mohl byste je významově odlišit a uvést do vzájemného vztahu ke kontraurbanizaci? V rámci práce (všeobecného úvodu), ani publikovaných článků, to bylo pouze nastíněno, ale ne systematicky diskutováno.

Zdá se mi trochu zjednodušující přijetí konceptu kontraurbanizace od Mitchella (2004). Jaké slabé stránky má toto pojetí a čím by se dalo zdokonalit?

V rámci diskuse k problematice kontraurbanizace byla naznačena otázka vztahu mezi druhým (a dalším) bydlením a kontraurbanizací (návaznost na práce Fialové, Vágnera, Perlína). Je škoda, že tento koncept nebyl dále rozvinut a zkoumán např. v rámci terénního šetření a jeho interpretace. Nedalo by se právě druhé bydlení zahrnout do nějakého logického vývoje lokalit a jejich rezidentů?

Není lokální přístup spíše rezignací na nalezení komplexnějšího a sjednocujícího přístupu ke kontraurbanizaci?

Celkové hodnocení

Uvedené připomínky nesnižují celkově pozitivní hodnocení dizertační práce. Mgr. Martin Šimon ukázal svoje schopnosti samostatně řešit vědecko-výzkumný problém a studovanou problematiku dokázal přiměřeně geograficky interpretovat. Použil dostatečně širokou škálu technik a metod výzkumu. O odborné erudici svědčí i další publikace, které se vztahují k řešené problematice. Práce splňuje požadavky, které se vyžadují od kvalifikačních prací tohoto druhu.

Na základě uvedeného **navrhuji udělit Mgr. Martinu Šimonovi vědecko-akademickou hodnost „philosophiae doctor“ (PhD.)** v programu obecné otázky geografie.

V Olomouci, 14. září 2012

RNDr. Pavel Ptáček, PhD.,
odborný asistent
katedra geografie
Přírodovědecká fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci